

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Горовенко Ольга Валеріївна

ФОРМУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОГО КОЛЕКТИВУ В УМОВАХ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-науковою програмою
Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)

Умань – 2022

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті
імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: доктор педагогічних наук, доцент Прищеп
Світлана Михайлівна.

РЕЦЕНЗЕНТ: доктор педагогічних наук, професор кафедри професійної
освіти та технологій за профілями, декан факультету фізичного
виховання УДПУ імені Павла Тичини Ящук Сергій Миколайович.

Захист відбудеться *19.05.2022 р. о 9.00 год.* на засіданні ЕК кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі *педагогіки та освітнього
менеджменту*, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 110а

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОГО КОЛЕКТИВУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ....	7
1.1. Студентська група як елемент педагогічної системи та виховного процесу у закладі вищої освіти.....	7
1.2. Особливості організації виховної роботи в умовах закладу вищої освіти.....	28
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОГО КОЛЕКТИВУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ...44	
2.1. Дослідження стану сформованості студентського колективу в університеті.....	44
2.2. Шляхи удосконалення формування студентського колективу у закладі вищої освіти.....	59
2.3. Експериментальна перевірка ефективності процесу формування студентського колективу у педагогічному університеті.....	76
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Проблема організації виховної роботи зі студентською молоддю завжди була і залишається однією з найактуальніших як у педагогічній теорії так і у практиці діяльності закладів вищої освіти. Водночас у наукових дослідженнях з теорії і методики виховної роботи підкреслюється, що орієнтація тільки на освітню діяльність посприяла відходу значної частини науково-педагогічних працівників від виховної роботи, до масового її згортання у закладах вищої освіти.

Разом із тим, у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції розвитку педагогічної освіти, Професійному стандарті на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» наголошується, що одним із важливих факторів впливу на формування особистості студента залишається мікросередовище. Саме у малих групах відбувається дієвий вплив на формування особистості, створюється психологічний клімат, який впливає на комфорт чи дискомфорт у стосунках між людьми, виховуються позитивні чи негативні риси характеру, переконання, погляди, ідеали, інтереси, цінності, норми поведінки. Таким виховним мікросередовищем для студента є академічна група.

Проблемі виховання студентської молоді закладу вищої освіти присвятили свої роботи ряд вчених: С. Виговська, А. Галєєва, Т. Івахненко, В. Кручек, П. Лузан, Л. Маценко, Т. Мельничук, О. Полозенко, В. Рябченко, Р. Сопівник, В. Стахневич, С. Яшник та інші дослідники.

Зокрема, науковці дослідили такі важливі психолого-педагогічні проблеми як: формування естетичної культури студентів, професійне становлення студенток, нормативно-методичні матеріали наставника студентської групи, організаційно-педагогічні умови виховної діяльності, негативний вплив вейпінгу на здоров'я молоді, гуртування колективу та подолання спадів у згуртованості групи, експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю, формування

комунікативних вмінь й навичок студентів та організація педагогічної взаємодії викладача-наставника зі студентами, та інші.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, які певною мірою сприяють вирішенню зазначеної проблеми, можна констатувати, що в сучасній педагогічній науці недостатньо досліджено проблему формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти.

Отже, актуальність проблеми, її теоретична та практична значущість, недостатня розробленість зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти».**

Мета дослідження: є визначення, теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка шляхів формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти.

Об'єкт дослідження: студентський колектив як частина вузівської сім'ї, та його формування.

Предмет дослідження: шляхи формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти.

Відповідно до мети, об'єкта, предмета дослідження були визначені такі **завдання** дослідження:

1. Обґрунтувати особливості студентського колективу як елементу педагогічної системи та виховного процесу у закладі вищої освіти.
2. Розкрити особливості виховної роботи в умовах закладу вищої освіти.
3. Визначити стан сформованості студентського колективу в університеті.
4. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити шляхи формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти.

Методи дослідження: *теоретичні:* вивчення й аналіз філософської, психологічної та педагогічної літератури, порівняння та узагальнення даних, представлених у науково-теоретичних і навчально-методичних джерелах,

нормативних документах; *емпіричні*: анкетування, опитування, методи тестування та аналізу продуктів діяльності.

Експериментальна база. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. У дослідженні щодо визначення сформованості студентського колективу брало участь 25 осіб (студенти бакалаврату денної форми навчання).

Теоретичне значення полягає у з'ясуванні сутності поняття студентський колектив, аналізі його складових та визначенні шляхів формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані емпіричні дані і висновки слугуватимуть науково-методичними рекомендаціями для викладачів, студентів, а також можуть бути використані в системі підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів.

Матеріали дослідження можуть бути використані також при розробці індивідуальних програм підготовки магістрантів до викладацької діяльності, змісту навчальних курсів, практикумів та семінарів, що забезпечують індивідуалізацію навчального процесу у вищій школі; при розробці державних стандартів з підготовки магістрів, зорієнтованих на викладацьку діяльність у закладах вищої освіти.

Апробація результатів матеріали дослідження були обговорені та схвалені на засіданнях кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, Всеукраїнській науково-практичній конференції в м. Умань.

Публікація. За результатами дослідження опубліковано тези на тему «Сутнісний аналіз поняття студентський колектив, його функції та етапи становлення».

Структура роботи.

Магістерське дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (90 найменувань), 5 таблиць, 9 рисунків.

Загальний обсяг магістерської роботи – 92 сторінки, основний зміст викладено на 80 сторінках.

ВИСНОВКИ

Результати магістерського дослідження дають можливість зробити такі висновки.

Проведений аналіз педагогічної, психологічної та спеціальної літератури вказує на те, що проблема формування студентського колективу є надзвичайно важливою. Відповідно до першого завдання нашого дослідження обґрунтовано особливості студентського колективу як елементу педагогічної системи та виховного процесу у закладі вищої освіти. Студентський колектив відносно постійний в межах навчального року сукупність студентів, що об'єднані завданням гуртової навчально-професійної діяльності та перебувають у безпосередньому контакті один із одним. Основними ознаками студентської групи варто визначити: ефективна спільна діяльність; організованість та згуртованість; лідерство; демократичний стиль керівництва; узгодженість.

Відповідно до другого завдання нами розкрито особливості виховної роботи в умовах закладу вищої освіти. Вихованням студентської молоді в умовах закладу вищої освіти сьогодні займаються наставники (куратори) груп, які відіграють суттєву роль у вихованні студента як представника його мікросередовища (найближчого оточення) у період навчання.

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу, визначено, що виховна робота у закладі вищої освіти реалізується на таких рівнях:

- соціетарному (суспільному, охоплює вплив на особистість з боку всього суспільства),
- інституалізованому (адміністративному, на якому виховання здійснюється у межах певного освітнього закладу),
- інтерперсональному (педагогічному, який характеризується способами індивідуального чи групового виховного впливу на здобувачів),

– інтраперсональному (самоуправлінському, на якому здійснюється самовиховання особистості).

Відповідно до наступного питання нами визначено стан сформованості студентського колективу в університеті.

На основі аналізу анкетних даних респондентів експериментальної та контрольної груп окреслено рівні сформованості студентського колективу : високий, середній, низький.

Встановлено, що на констатувальному етапі експерименту в учасників експериментальної групи високий рівень сформованості студентського колективу становить 24,5 %, середнього 25,7 %, а низького – 49,8 %, подібна ситуація спостерігалася і в контрольній групі, високий рівень сформованості колективу становив – 20,7 %, середній – 24,1 %, а низький – 55,2 %.

Відповідно до наступного завдання розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено шляхи формування студентського колективу в умовах закладу вищої освіти. Ефективність виховної роботи куратора академічної групи значною мірою залежить від її планування, власне планування разом із студентами. Воно має бути чітким і цілеспрямованим, що дасть змогу уникнути багатьох помилок та негативних явищ у студентській групі.

До плану виховної роботи академічної групи можна включати такі форми її проведення : круглий стіл, лекція, бесіда, диспут, зустріч, екскурсія, тематичний вечір, свято, конкурс, батьківські збори, обговорення телепередач, читацькі конференції, відвідування театральних вистав, концертів, виставок, участь у художній самодіяльності, виступи відмінників навчання, туристські походи, участь у спортивних секціях і спортивних змаганнях, екологічні акції, участь у загальноуніверситетських виховних заходах.

Важливим є організація семінарів, які стосуються питань діяльності кураторів на, порушено ряд актуальних питань щодо кураторства для сучасних студентів.

Після впровадження означених форм та методів роботи в освітній процес експериментальної групи на формувальному етапі простежується позитивна динаміка, тоді як у контрольній групі значних змін не відбулося.